

DIPSACUS FULLONUM

NOMENCLATUUR EN ETYMOLOGIE

Dipsacus fullonum, algemeen bekend als wilde kaardebol, is een tweejarige plant die behoort tot de familie Caprifoliaceae. De geslachtsnaam *Dipsacus* komt van het Griekse woord "dipsa", wat "dorst" betekent. Dit verwijst naar de holtes die zich vormen bij de basis van de bladeren, waarin regenwater kan blijven staan. De soortnaam *fullonum* verwijst naar het gebruik van de plant in het vollen (kaarden) van wol, een proces waarbij de vezels van wol werden opgeschoond en gekamd.

TAXONOMIE

De taxonomische indeling van *Dipsacus fullonum* is als volgt:

- Rijk: Plantae (Planten)
- Clade: Angiosperms (Bedektzadigen)
- Clade: Eudicots (Tweezaadlobbigen)
- Orde: Dipsacales
- Familie: Caprifoliaceae (Kamperfoeliefamilie)
- Geslacht: *Dipsacus*
- Soort: *Dipsacus fullonum*

SYNONIEMEN

Dipsacus fullonum wordt soms ook vermeld onder andere namen, zoals:

- *Dipsacus sylvestris*
- *Dipsacus fullonum* var. *sylvestris*

Deze namen verwijzen naar variaties in de natuurlijke omgeving of specifieke eigenschappen, maar zijn taxonomisch gezien vrijwel identiek.

VARIËTEITEN EN CULTIVARS

Er zijn geen erkende cultivars van *Dipsacus fullonum* voor commerciële tuinbouw. In sommige gevallen kunnen wilde varianten licht variëren in bloemkleur of grootte, afhankelijk van de lokale groeiomstandigheden, maar er is geen brede cultivatie of selectie van variëteiten bekend.

FAMILIE

Dipsacus fullonum behoort tot de familie Caprifoliaceae, beter bekend als de kamperfoeliefamilie. Deze familie bevat diverse klimplanten en struiken, maar ook kruidachtige soorten zoals de kaardebol.

HOOGTE

Dipsacus fullonum kan een hoogte bereiken van 1 tot 2,5 meter. De plant heeft stevige, rechtopstaande stengels die bedekt zijn met stekels, wat de plant een robuuste en opvallende verschijning geeft in het landschap.

BLOEMKLEUR

De bloemen van *Dipsacus fullonum* zijn bleekpaars tot lichtlila, soms wit. De bloemen staan in dichte, kegelvormige bloeiwijzen, die een enigszins stekelige uitstraling hebben. De bloemen bloeien van het midden van de kegelvormige bloeiwijze naar buiten toe, in ringen.

BLADKLEUR

De bladeren van *Dipsacus fullonum* zijn donkergroen, lancetvormig, en vaak stekelig langs de randen en nerven. De bladeren vormen een basale rozet in het eerste jaar van de groei en ontwikkelen zich in het tweede jaar tot grote, tegenoverstaande paren langs de stengel.

BLOEIPERIODE

De bloeiperiode van *Dipsacus fullonum* valt meestal tussen juli en september. In deze periode zijn de bloemen zeer aantrekkelijk voor bestuivende insecten. Na de bloei vormen zich harde, stekelige zaadhoofden.

STANDPLAATS

Dipsacus fullonum gedijt goed op zonnige tot licht beschaduwde plaatsen met goed doorlatende, vochtige tot matig droge grond. De plant komt veel voor langs wegbermen, spoorlijnen, rivieroeveren en in verlaten terreinen. Hij is tolerant ten opzichte van arme grond en kan zich snel verspreiden in verstoringsgebieden.

HERKOMST

Dipsacus fullonum is inheems in Europa, West-Azië en Noord-Afrika, maar is in veel andere delen van de wereld geïntroduceerd, zoals in Noord-Amerika, waar het nu als een invasieve soort wordt beschouwd. De plant komt veel voor in gematigde klimaatzones.

SOORT GEWAS

Dipsacus fullonum is een tweejarige plant. In het eerste jaar vormt de plant een bladrozet en in het tweede jaar ontwikkelt hij stengels, bloeit hij en sterft daarna af. De plant produceert een groot aantal zaden, wat bijdraagt aan zijn snelle verspreiding in geschikte habitats.

VERMEERDERINGSWIJZE

De vermeerdering van *Dipsacus fullonum* gebeurt voornamelijk via zaad. De plant produceert grote hoeveelheden zaden, die zich gemakkelijk verspreiden door de wind of via waterstromen. Deze zaden blijven jaren kiemkrachtig, waardoor de plant zich gemakkelijk kan vestigen en uitbreiden.

KLIMAATZONE

Dipsacus fullonum is winterhard en kan groeien in klimaatzones 4 tot 9. Hij gedijt goed in gematigde klimaten met koude winters en warme zomers, en is bestand tegen een breed scala aan bodem- en weersomstandigheden.

INSECTEN

De bloemen van *Dipsacus fullonum* zijn zeer aantrekkelijk voor bestuivende insecten, zoals bijen, vlinders en zweefvliegen. Daarnaast vormen de stekelige zaadhoofden vaak een schuilplaats voor kleine insecten en bieden ze bescherming tegen predatoren. Na de bloei blijven de zaadhoofden nog lang staan, waardoor vogels zoals distelvinken zich kunnen voeden met de zaden.

BRONVERMELDING

- <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:30068013-2>
- <https://www.invasive.org/browse/subinfo.cfm?sub=3023>
- <https://www.rhs.org.uk/plants/54727/dipsacus-fullonum/details>

SAMENVATTING

Onderwerp	Beschrijving
Nomenclatuur	<i>Dipsacus fullonum</i> , "dipsa" betekent "dorst", verwijzend naar wateropvang bij de bladeren
Taxonomie	Familie: Caprifoliaceae, Geslacht: <i>Dipsacus</i> , Soort: <i>fullonum</i>
Synoniemen	<i>Dipsacus sylvestris</i> , <i>Dipsacus fullonum</i> var. <i>sylvestris</i>
Variëteiten	Geen erkende cultivars
Familie	Caprifoliaceae (Kamperfoeliefamilie)
Hoogte	1 tot 2,5 meter
Bloemkleur	Bleekpaars tot lila, soms wit
Bladkleur	Donkergroen, lancetvormig, stekelig
Bloeiperiode	Juli tot september
Standplaats	Zonnig, goed doorlatende grond, vochtige tot matig droge grond
Herkomst	Inheems in Europa, West-Azië, Noord-Afrika; ingevoerd in Noord-Amerika
Soort gewas	Tweejarige plant
Vermeerdering	Door zaad
Klimaatzone	Klimaatzones 4-9
Insecten	Aantrekkelijk voor bijen, vlinders, en vogels (voor zaden)